

CATCH ME IF YOU CAN

Konsten att fånga ett landskap

Maja Marianne Forslund & Isabelle Hedberg Mikkela

Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap
Landskapsarkitekturprogrammet – Uppsala
Uppsala 2025

CATCH ME IF YOU CAN: **Konsten** att fånga ett landskap

CATCH ME IF YOU CAN: The art of capturing a landscape

Maja Marianne Forslund & Isabelle Hedberg Mikkela

Handledare:	Vera Vicenzotti, Sveriges lantbruksuniversitet, institutionen för stad och land
Examinator:	Hanna Erixon Aalto, Sveriges lantbruksuniversitet, institutionen för stad och land
Bitr. examinator	Sara Westerdahl, Sveriges lantbruksuniversitet, institutionen för stad och land
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i landskapsarkitektur
Kurskod:	EX0861
Program/utbildning:	Landskapsarkitekturprogrammet – Uppsala
Kursansvarig inst.:	Institutionen för stad och land
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2025
Upphovsrätt:	Alla figurer används med upphovspersonens tillstånd.
Elektronisk publicering:	https://stud.epsilon.slu.se/
Nyckelord:	landskapsarkitektur, landskapsanalys, perception, Wayfaring, Critical Visual Studies, mjuka värden

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för naturresurser och jordbruksvetenskap

Institutionen för stad och land

Avdelningen för landskapsarkitektur

Sammanfattning

Det finns uttalade svårigheter inom landskapsarkitekturens yrkeskår vad gäller att fånga upp människors upplevelse av en plats och därmed att fånga upp dess mjuka värden. Samtal om mjuka värden som förs med medborgare och framtida målgrupper för landskapsförändringar dokumenteras ofta i textform, vilket kan vara ett ineffektivt sätt att bevara samtalens essens. För att ifrågasätta detta normativa ideal används Catherine Dees tankemodell Critical Visual Studies som metod för att bearbeta medborgarnas upplevelser konstnärligt, med avsikten att kunna göra de mjuka värdena mer begripliga. Metoden blir grunden för ett experimenterande, vars syfte är att generera nya insikter. Tim Ingolds tankar om Wayfaring används för att på ett mer träffsäkert sätt samla in information som rör mjuka värden. Dessa tankar tillämpas sedan med hjälp av Walk-along Interviews för att forma den intervjumetod som används i arbetet. Resultatet av intervjuerna och den visuella bearbetningen redovisas med citat, bilder och illustrationer och leder till en analys kring hur det teoretiska och metodologiska ramverket kan tillämpas. Arbetet visar att en sådan tillämpning har potential för att användas som ett analysverktyg för djupare förståelse av landskapets mjuka värden, som ett generativt verktyg för att stimulera designidéer kopplade till en specifik plats och som ett samskapande verktyg för att skapa en bättre dialog vid landskapsförändringar.

Nyckelord: landskapsarkitektur, landskapsanalys, perception, Wayfaring, Critical Visual Studies, mjuka värden

Abstract

There are stated difficulties amongst landscape architects when it comes to capturing people's experiences of a place and therefore also to capture its soft values. Discussions on soft values with citizens and future target groups for landscape changes are often documented in writing, which may not effectively capture their essence. To challenge these normative ideals Catherine Dee's thought model Critical Visual Studies is used as a method for processing the experiences of the citizens visually, with the intention to make the soft values more comprehensible. The method forms the basis for an experiment, aimed at generating new insights. Tim Ingold's thoughts on Wayfaring are used in order to more accurately gather information concerning soft values. These thoughts are then applied to Walk-along Interviews to form the interview method used in this study. The results of the interviews and the visual processing are presented with quotes, pictures and illustrations, leading to an analysis of how the theoretical and methodological framework can be applied. The study demonstrates that such an application has the potential to serve as an analytical tool for deeper understanding of the soft values within the landscape, as a generative tool to stimulate design ideas linked to a certain place, and as a co-creative tool to enhance dialogue in the context of landscape changes.

Keywords: landscape architecture, landscape assessment, perception, Wayfaring, Critical Visual Studies, soft values

Innehållsförteckning

Figurförteckning	5
1. Inledning	6
1.1 Syfte och frågeställning	8
2. Teoretiskt och metodologiskt ramverk	9
2.1 Ingolds teori om Wayfaring	9
2.1.1 Walk-along Interviews enligt Ingolds Wayfaring	11
2.2 Dees Critical Visual Studies	12
2.3 Genomförande av undersökningen	14
2.3.1 Genomförande av intervjuerna	14
2.3.2 En konstnärlig undersökning utifrån Dee	15
3. Resultat	17
3.1 Resultat av Walk-along Interviews genom Wayfaring	17
3.2 Resultat av konstnärlig undersökning	23
4. Spekulation kring tillämpning	29
4.1 Ett analysverktyg	29
4.2 Ett generativt verktyg	31
4.3 Ett verktyg för samskapande	32
5. Avslutande reflektion	35
Referenser	38
Tack! 41	
Bilaga 1	42

Figurförteckning

Figur 1. Svarta lådan, en visionsskiss för det vi ville åstadkomma med vår metod.....	9
Figur 2. Fotografi från intervjun på stilbrottet där graffitin skapar en kontrast mot bakgrunden.	19
Figur 3. Fotografi från intervjun på lägenhetskomplexet.....	20
Figur 4. Narrativa skisser från ett tidigt skede i processen av flera associationer utefter "linjen", med inspiration från Ingold.	23
Figur 5. Delar från promenaden blev ikoner.	24
Figur 6. Visar en skiss utefter linjen. Den röda linjen symboliserar en intervjudeltagares uttalande om den "mindre harmoniska" Hornsgatan "där det är kreti och pleti som irrar runt."	24
Figur 7. Visar en gruppering av upplevelser som sedan färgkodats för att hitta teman. ..	25
Figur 8. Visar experimenterande med akvarell för att fånga sekvenser från promenaden	26
Figur 9. Vi bygger vidare på utklippta citat och bilder.	26
Figur 10. Visar ett mer abstrakt tillvägagångssätt i skissen som syftar till att fånga rörelsen i landskapet.	27
Figur 11. Höjdkurvor med inspiration från citatet: "Det här är verkligen, det är akropolis. Det känns som att vi är på toppen av ett berg, borta från civilisationen. Det är väldigt harmoniskt här jämfört med om man bara hoppar ner till Hornsgatan där det är kret	27
Figur 12. Skissernas uttryck i de senare delarna av arbetet.....	28
Figur 13. Ytterligare en skiss från slutskedet där vi skissade fritt utan en resultatinriktning.	28

1. Inledning

En plats är uppbyggd av *hårda* och *mjuka* värden. De hårda värdena utgörs av materiella, fysiska och konkreta aspekter av landskapet medan de mjuka värdena utgörs av mänskliga upplevelser, subjektiva och immateriella kvaliteter (Vecco 2020). Mjuka värden syns inte nödvändigtvis för blotta ögat, utan kan vara exempelvis perceptuella intryck, en känsla eller ett minne kopplat till en plats. Det är framförallt de mjuka värdena som betonas som viktiga för att skapa både djup och resiliens på en plats (ibid.).

En viktig del av landskapsarkitektens yrkesroll är ett holistiskt arbetssätt där förståelsen för platser och människor är djupgående. Metoder som idag används för att analysera landskap bygger ofta på standardiserade modeller som främst ser till de fysiska inslagen i landskapet och där användarna ofta förbises (Kaymaz 2011; Stephenson 2007). Dessa metoder tenderar att kvantifiera och systematisera landskapet genom att förenklat dela in det i homogena typologier. Dessutom skiljer sig olika discipliner åt i hur de analyserar landskap, där egna expertområden, principer och intressen spelar in. Det resulterar i att värden rangordnas och separeras från varandra och därmed försvinner. Landskapet blir till något oföränderligt och oberoende av sin kontext (Stephenson 2007). Denna bristande holism kan vara en nackdel när man vill åt landskapets unika och subjektiva kvaliteter (Stephenson 2005).

Det är vanligt att arbeta med olika former av plan- och kartläggningar, exempelvis GIS (geografiskt informationssystem) som används för miljöbedömningar (Naturvårdsverket 2025). Dessa metoder beskrivs av Stephenson (2005) som rationella och skapar modeller som "assumes that only those things which are physically mapped carry significance" (Stephenson 2005:42). Således blir metodiken svåränvänd för att fånga mänskliga aspekter i landskapet (ibid.). Även ILKA (integrerad landskapskaraktärsanalys) är en vanlig metod i Sverige. Den används för att identifiera fysiska byggstenar, funktionella aspekter och mänskliga relationer till landskapet (Trafikverket 2017). Metoden är framtagen med ambitionen att värden inte ska falla mellan stolarna, då det tidigare varit ett problem med vedertagna analysmetoder (ibid.). Faktum kvarstår dock att det sker en kategorisering där värden placeras inom ett ramverk, något som Stephenson menar kan innebära en förlust av nyanser (Stephenson 2005). Trots att befintliga metoder kan vara effektiva för att analysera landskap, kan man problematisera deras förmåga att fånga upp mänskliga upplevelser och mjuka värden (Stephenson 2005).

Det finns alternativa metoder att fånga upp mjuka värden. Bland annat genom att arbeta med ett konstnärligt tillvägagångssätt. Detta är något som landskapsarkitekten Catherine Dee förespråkar (2004), då hon menar att man genom visuella undersökningar ökar sin förmåga till lateralt tänkande vilket kan synliggöra dimensioner som uteblir med standardiserade och kvantitativa metoder. Ett annat sätt att försöka fånga upp mjuka värden är att samla in medborgarnas tankar inför exploatering. I en svensk kontext involveras medborgarna genom medborgardialog som utförs i ett tidigt skede av planeringsprocessen - när översiktsplanen är under utformning, eller vid samråd, då vissa beslut kring utförandet redan har fattats (Boverket 2025). Huruvida medborgardialog har en verklig påverkan på det slutgiltiga projektet är något som ifrågasätts, i synnerhet av medborgarna själva (Hou 2011). För att avhjälpa detta föreslås alternativa sätt att samla in medborgarnas åsikter, där spontanitet och oplanerade möten betonas. Promenader med fria samtal är en av de informella aktiviteter som lyfts (Hou & Kinoshita 2007). Det finns paralleller mellan de informella aktiviteter som lyfts av Hou och Kinoshita och Tim Ingolds (2007) teori om Wayfaring, där han menar att kunskap om landskapet uppstår genom rörelsen i det. Förståelsen för landskapet och människans upplevelse av det sträcker sig bortom det fysiska och kräver enligt Ingold därför en förståelse för perception (ibid.).

För att närma sig mjuka värden genomförs i detta arbete en undersökning baserat på det teoretiska ramverk som presenteras mer ingående under nästkommande huvudrubrik. Genom ett konstnärligt tillvägagångssätt utifrån Dees teori Critical Visual Studies kommer vi att bearbeta människors upplevelser av sin omgivande miljö. För att få fram det material som möjliggör denna bearbetning genomförs intervjuer som utgår från Ingolds princip om Wayfaring. Intervjumetoden har valts i en ansats att bevara de mjuka värdena genom att fånga intervjudeltagarnas initiala upplevelser och känslomässiga reaktioner i relation till landskapet. Syftet med undersökningen är att utforska och utveckla förståelsen av mjuka värden, då de präglar människors relation till landskapet på ett sätt som traditionella metoder för landskapsanalys ofta förbiser. Vad händer då om de traditionella metoderna läggs åt sidan och nya alternativ tillåts att utforskas?

1.1 Syfte och frågeställning

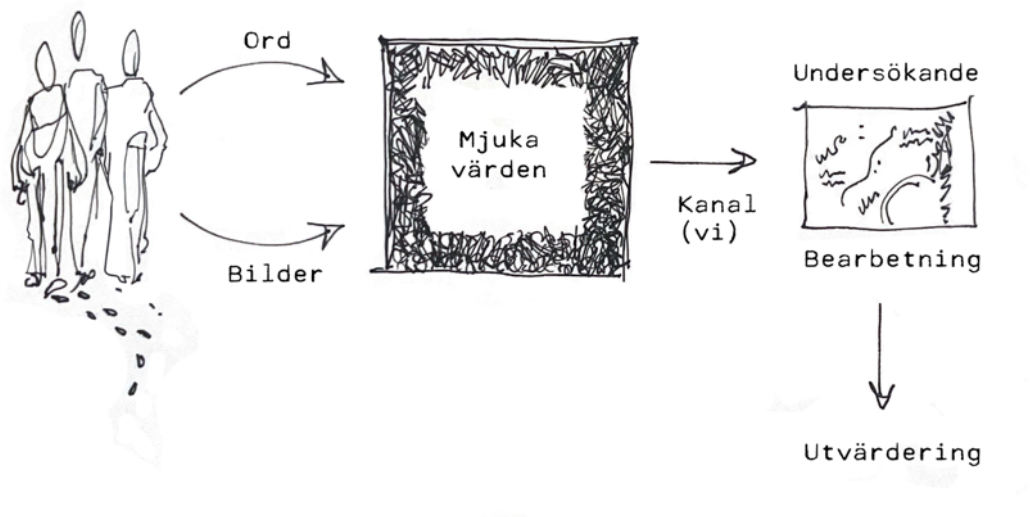
I detta arbete vill vi utvärdera alternativa metoder för att samla in och dokumentera *mjuka värden*. Det huvudsakliga syftet är att utvärdera användningen av ett metodologiskt ramverk, snarare än att presentera ett resultat framtaget med en vedertagen metod. Förhoppningen är att tillämpning av metodiken kan ge oss nya insikter rörande hur mjuka värden kan begripliggöras genom visuell dokumentation av människors upplevelser.

Den undersökningsfråga som ligger till grund för arbetet är:

Hur kan ett alternativt metodologiskt ramverk ge nya verktyg och ökad förståelse för människors upplevelser av landskap - och därmed dess mjuka värden?

2. Teoretiskt och metodologiskt ramverk

I denna undersökning utvärderas en alternativ metod för att samla in och dokumentera *mjuka värden*. Först genomförs Walk-along Interviews utifrån Wayfaring, i syfte att fånga in människors upplevelser. Materialet bearbetas sedan visuellt med Catherine Dees Critical Visual Studies som utgångspunkt. Genom dessa steg möjliggörs en diskussion kring huruvida tillämpning av det metodologiska ramverket kan vara ett komplement till standardiserade metoder inom landskapsanalys.

Figur 1. Svarta lådan, en visionsskiss för det vi ville åstadkomma med vår metod.

2.1 Ingolds teori om Wayfaring

De vedertagna och konventionella metoder som används för landskapsanalys har kritiserats för bristande dimensionalitet och holism (Stephenson 2007). Trots försök att nå människors subjektiva relation till landskapet genom bland annat medborgardialoger, ifrågasätts dess tyngd i landskapsprojekt (Hou 2011). Metoderna inom yrket tenderar att försumma mjuka värden, då mjuka värden inte kan kvantifieras på samma sätt som hårda värden kan (Stephenson 2007). En ingång till att förstå mjuka värden är genom att undersöka perception (Kaymaz 2011).

Perception är mottagandet av sinnesintryck och benämns inom psykologi och filosofi som en "upp-tagning i med-vetandet av sinnes-intryck" (Svenska

akademien 2021). Tim Ingold (2007) kopplar samman begreppet perception med sin teori om Wayfaring, vilken beskriver ett sätt att röra sig genom landskapet som är frånskilt rörelse som en form av transport. Han menar att det är i rörelsen mellan platser som *kunskap* om landskapet kan hittas, samt att landskapet *upplevs* utifrån rörelsen:

As with the line that goes out for a walk, in the story as in life there is always somewhere further one can go. And in storytelling as in wayfaring, it is in the movement from place to place - or from topic to topic - that knowledge is integrated. (Ingold 2007:91)

Denna tanke, menar Ingold, kan kännas ovan för oss då vi är benägna att betrakta gång som något mekaniskt och "as though the walker were a passenger in his own body and carried by his legs from point to point." (Ingold 2007:76). Ingold refererar till Klee som lyfter att "vägfararen" har en mer aktiv roll i sin interaktion med landskapet än den som enbart transporterar sig genom det, exempelvis i sin närhet till perceptuella intryck, "the wayfarer has to sustain himself, both perceptually and materially, through an active engagement with the country that opens up along his path." (Klee i Ingold 2007:76).

Det är värt att understryka att det finns olika sätt att mentalt kategorisera upplevelser inom olika kulturer och att två personer på samma plats kommer att placera sina sinnliga intryck i olika fack, något som belyses av Ingold (2002). Stephenson nyanserar dessa kulturella landskapsvärden ytterligare genom att säga att de utöver sin fysiska form är "likely to be intangible as well as tangible; subjective as well as objective; faith-based as well as science-based; and to be expressed by diverse groups and individuals." (Stephenson 2005:28).

Linjen är en ytterligare aspekt av Wayfaring, där Ingold (2007) jämför rörelse i ett landskap med linjer på en karta. Det är längs med denna linje och människans rörelse genom landskapet, som livet utspelar sig (ibid.). Denna tanke är förenlig med de tankar som ofta figurerar inom landskapsarkitekturens disciplin om den mänskliga skalan, bland annat med inspiration från arkitekten Jan Gehl (2010). Han menar att gång är den hastighet som människans sensoriska system är anpassade till och att det därför är den optimala hastigheten för att ha tid att processa sinnesintryck och därmed kunna avläsa sin omgivning. Han konstaterar att städer byggda i en mänsklig skala upplevs som mer personliga, medan städer med större avstånd och volymer upplevs som kallare och mer opersonliga (Ibid.) Utgår från den mänskliga skalan gör även Gordon Cullen (1996) som lyfter hur byggda miljöer kan skapa olika upplevelser genom olika rumsliga kompositioner. Han lyfter till exempel att platser som är fysiskt omslutna och skilda från trafik skapar en slutdestination i mänsklig skala, och att platser som varierar i bredd kan

väcka nytt intresse när utrymmet växlar mellan smalt och brett eller tvärtom (ibid.).

Summerat är det tydligt att den mänskliga skalan och det mänskliga visuella perspektivet är en viktig vinkel att undersöka när det gäller perception och sinnesintryck, vilka uppstår när en människa rör sig genom ett landskap. Detta kan ställas i relation till den tidigare nämnda kritiken som lyfts om landskapsarkitektens statiska metoder. Stephenson (2005) menar exempelvis att ett rationellt planeringsperspektiv likställer landskap med städer och att landskapet därmed degraderas till något kvantitativt. Det är framförallt vanligt att landskapsarkitekten, i analys- och designprocessen, antar ett fågelperspektiv och arbetar i plan, snarare än att till exempel anta en narrativ skissmetod som den Cullen (1996) kallar för Serial Vision. Dessa rationella kartläggningar och planer skapar enligt Stephenson en modell som "assumes that only those things which are physically mapped carry significance" (Stephenson 2005:42). Ingold (2002) gör skillnad på aktiviteten av att framställa fysiska kartor och det han kallar för "mapping". I det förstnämnda betraktas verkligheten som något statiskt, medan "mapping" istället beskrivs den dynamiska process som pågår i människor när de orienterar sig i, och förstår, sin omgivning.

2.1.1 Walk-along Interviews enligt Ingolds Wayfaring

Genom att applicera Ingolds teoretiska ramverk på en befintlig metod som Walk-along Interviews, kan vi praktiskt genomföra en undersökning av människors upplevelse av sin miljö och de mjuka värden som ingår i den. Walk-along Interviews fångar upp människors initiala associationer i en miljö (Kinney 2017). Detta är förenligt med viljan att i detta arbete dokumentera mjuka värden, alltså mänskliga upplevelser, subjektiva och immateriella kvaliteter (Vecco 2020). Ingolds Wayfaring bidrar i sammanhanget med det teoretiska stoff som gjort det möjligt att ge intervjudeltagarna en förståelse för vilka upplevelser och värden som har relevans för projektet. Ingolds tankar har även blivit en länk mellan de utförda intervjuer och den vidare bearbetningen, då det finns likheter mellan hur Ingold betraktar människans rörelse och hur Dee beskriver det divergenta tänkandet.

Walk-along Interviews bidrar med att skapa ett relativt naturligt och fritt samtalsklimat jämfört med en traditionell intervju som kan upplevas som mer begränsande och där fokus på språkliga formuleringar kan göra att de initiala upplevelserna försvinner (Kinney 2017). I och med detta finns det med Walk-along Interviews en möjlighet att fånga upp deltagarnas initiala reaktioner, interaktioner och associationer som uppkommer i en miljö. Kinney (2017) hävdar även att Walk-along Interviews kan vara ett bra verktyg för att undersöka ämnen

som rör just kopplingen mellan människa och plats då mycket kan utläsas av att se hur deltagarna interagerar med omgivningen och vilka spontana anekdoter som delges under gång.

Viljan att fånga de spontana reaktioner som uppkommer när man rör sig genom en plats kräver att dessa reaktioner tillåts komma till ytan. Startpunkten och slutpunkten är i sammanhanget irrelevanta eftersom det som eftersöks är händelserna däremellan. Det är alltså de tankar och känslor som dyker upp när en människa rör sig genom ett landskap, längs med en linje, som har varit intressanta för utredningen.

2.2 Dees Critical Visual Studies

I enlighet med den problematik som lyfts i inledningen finns det inom landskapsarkitekturens fält en vilja att utforska alternativa sätt att bedriva forskning. En stark förespråkare för att legitimera visuella studier som en accepterad del i landskapsarkitekturens teoretiska kanon är konstnären och landskapsarkitekten Catherine Dee. Hennes huvudsakliga motivering är att värden går förlorade med de nuvarande forskningsmetoderna, vilket härleds till det faktum att “words are the currency for knowing and the visual remains Other” (Dee 2004:16). Att lösa upp gränssättningar mellan olika teoretiska områden kan enligt Dee på sikt leda till “a potentially greater understanding of landscapes, their experience and design” (Dee 2004:14).

Att försöka öka förståelsen för landskapets utformning och upplevelsen av detsamma har historiskt sett prövats med bland annat fenomenologiska metoder. I Kevin Lynch trendsättande analysmetod från 1960 understryks vikten av att förstå individuella upplevelser och intryck (Schibbye & Pålsta 2001). Metoden anses dessvärre med tiden ha kommit att få en “rent visuell innebörd tolkad av den person som utför analysen” (Ibid.:19). Det förflyttar fokus från själva upplevelsen av landskapet, vilket är en av de aspekter som detta arbete vill undersöka. Samtidigt blir det vanligare att se på landskap som något mer än bara det fysiska, där betoning läggs på hur människor upplever eller *känner* en plats genom sinnen och kropp (Gill et al. 2021). Likheter med de fenomenologiska inslagen i Lynch analysmetod tyder på att det fortfarande kan vara fruktbart för landskapsarkitekter att försöka förnya dessa metoder snarare än att förkasta dem.

Även företeelsen att sudda ut skiljelinjen mellan forskning och kreativt utövande är något som noterats i samtiden, några exempel är parablybegreppen Research by Design och Art-based Research (Se tex. Morris 2020; van den Brink & Bruns 2012), som kan användas inom flertalet fält. I detta arbete används Catherine Dees (2004) metodologiska angreppssätt som är framtaget för att svara på det

glapp som hon menar finns mellan landskapsarkitekternas teoribildning och deras praktiska yrkesutövande. Hon framhåller även att det är en lämplig metod “for examining culturally complex landscape meanings.” (Dee 2004:20). Metodologin benämns som Critical Visual Studies, och handlar om hur visuella medel kan användas i en akademisk kontext, både för att undersöka ett material och för att presentera en undersökning (Ibid.). En starkt bidragande faktor till att Dees idéer valts ut som en del av metodologin i detta arbete är hennes övertygelse om att de sensoriska aspekterna av bildskapande “appear to enable a stronger connection to the physical sensations of being in landscape. This embodied thinking enables aspects of landscape experience to be examined and communicated in ways that writing precludes.” (Dee 2004:27). Förmågan att tänka rumsligt påstås också gynnas av det visuella arbetet (Dee 2004).

Critical Visual Studies kan bedrivas på ett flertal sätt och det ramverk som Dee presenterar är inte fixerat, utan kan anpassas utifrån kontexten. Några tillvägagångssätt som föreslås av Dee är att arbeta med kartor, utforska visuella narrativ med ord och bild, samt att kravlöst experimentera med hypotetiska designförslag (2004). Konstnärliga och kreativa metoder innebär en dynamisk och utforskande process som enligt Gill et al. (2021) kräver både aktivt engagemang och eftertanke. Det kan också vara i just växlingen mellan det aktiva och reflektionen som någonting oväntat uppstår. Att tvingas göra om - och om igen - i skissprocessen är något som James (2017) lyfter vikten av. Han menar att förståelsen av en plats ökar när den bearbetas visuellt, och även att *processen* av att bearbeta i sig kan resultera i framtida idéer till designkoncept (ibid.). Det analoga arbetssättet är i hans mening synnerligen hjälpsamt eftersom det tvingar en att “re:draw”, snarare än att redigera utifrån något befintligt (ibid.). Hans arbetssätt har beskrivits som en motsats till det platta och standardiserade uttryck som ibland riskeras med digitala medier, där länken mellan plats och representation i många fall går förlorad (Stefano 2021). Hans arbetssätt är också intressant då det är ett exempel på hur visuella studier kan användas i syfte att ta fram någonting nytt, i hans fall designidéer som presenterar sig i det grafiska materialet.

För Dee (2004) går bildskapande hand i hand med divergent tänkande. Idéer som uppkommer under processen kan utvecklas fritt och slutresultatet är ovisst, i motsats till de textbaserade metoderna som generellt är mer linjära och logiska och därmed kan vara begränsande. Hon menar att idéerna kan “gå” i vilken riktning som helst vilket blir ett sätt att låta hjärnan hitta nya och oväntade lösningar. Det går att dra paralleller till Ingolds tankar om frihandsritning: “Drawing freehand, I take my line for a walk” (Ingold 2007:78). Bildskapande kan, både enligt Dee (2004) och Ingold (2007), ses som en promenad utan en

förutbestämd väg där själva *processen* är av största vikt. Likt en frihandsteckning rör sig pennan organiskt över pappret, och under tiden utvecklas idéer när tankarna tillåts förgrena sig åt olika håll. Genom ett konstnärligt arbetssätt uppmuntras alltså ett kreativt, okontrollerat och lateralt tänkande.

Dee är medveten om att det kan finnas ett glapp mellan en bild och dess betraktare. Hon problematiserar det faktum att människor inte alltid har vanan av att betrakta bilder på ett så ingående sätt, vilket kan göra att betraktaren går miste om den information som förmedlas i bilden (Dee 2004). Detta kan ses som ett argument mot att använda Dees metoder för att förstå upplevelser av landskap. Å andra sidan kanske det inte nödvändigtvis är betraktarens förståelse som är huvudsaken, så länge utövarens insikter kan bli lärdomar för yrkesutövande arkitekter, och därmed i förlängningen gynna människor i allmänhet. Dee lyfter även själv att de subjektiva läsningarna kan vara en kvalitet med Critical Visual Studies, då tolkningarna berikar kulturellt och ger dynamik (ibid.).

2.3 Genomförande av undersökningen

Undersökningen grundar sig i det teoretiska och metodologiska ramverk som presenterats. Först beskrivs genomförandet av våra Walk-along Interviews utifrån Wayfaring, sedan beskrivs processen där materialet som samlats in under intervjuerna bearbetas visuellt utifrån de tankar som ingår i Dees Critical Visual Studies.

2.3.1 Genomförande av intervjuerna

Det har i arbetet genomförts tre intervjuer. Varje intervju inträffade vid ett separat tillfälle och vi båda närvarade vid samtliga intervjuer. Eftersom det huvudsakliga syftet med arbetet varit att pröva ett metodologiskt ramverk snarare än att få fram ett vetenskapligt godtagbart resultat har vi inte sett det som ett hinder att intervjua personer vi själva har en relation till. Snarare har detta betraktats som en nödvändighet för att kunna få deltagarna att känna sig bekväma inom en relativt knapp tidsram. Enligt Kinney (2017) kan vädret bli ett störande moment när Walk-along Interviews genomförs. Vi valde därför att planera in intervjuerna under dagtid när det var ljust och väderförhållandena var snarlika. Inför respektive intervju informerades deltagarna om hur materialet skulle komma att användas, samt att intervjuerna skulle genomföras på en publik plats där det är möjligt att samtalen kan höras av andra. Vi bad även om samtycke att hantera personuppgifter innan vi inledde promenaderna. Det muntliga samtycket kompletterades sedan med SLU:s samtyckesblanketter som skickades ut via mail.

Sträckan vi valde för att genomföra intervjuerna ligger på Södermalm. Det är en sträcka på ca. 1200 meter som börjar vid Skinnarviksberget och slutar bortom

Högalidskyrkan (se bilaga 1). Slingan är framtagen med hjälp av kartstudier och har även prövats av oss innan intervjutillfällena. De tre deltagarna bor samtliga på Södermalm och har kännedom om miljöer i nära anslutning till rutten. Promenadslingan innehåller varierande miljöer och skiftningar i arkitektur, vegetation och markunderlag. Att promenaden innehåller mycket variation är väsentligt för att uppmåna psykiskt och fysiskt engagemang. Vi har även inkorporerat Cullens (1996) tankar om "serial vision" och därför inkluderat höjdskillnader, skillnader i bredd och byggda samt organiska valv för att skapa fler blickfång.

Vid varje tillfälle som en intervju genomfördes samlades vi med intervjudeltagarna på det ställe där sträckan börjar. Deltagarna informerades om upplägget, att det var Walk-along Interviews som skulle genomföras samt att syftet var att samla in uttalanden och bilder som kunde fånga deras upplevelse av platsen. Begreppet Wayfaring introducerades till deltagarna och en uppmaning gavs att försöka låta associationerna spontant presentera sig allteftersom vi rörde oss genom landskapet. För att inte begränsa deltagarna eller tvinga fram tvångsmässiga svar gavs inget tydligt ramverk kring vad som var lämpligt att kommentera. Istället gav vi information om att associationer kring visuella egenskaper i miljöer eller hos specifika objekt, kroppsliga upplevelser och reaktioner samt minnen och anekdoter var exempel på vad som kunde tas upp. När deltagaren ville delge en iakttagelse bad vi i vissa fall om en fördjupad förklaring eller en reflektion. Som ett exempel kunde vi be en deltagaren förklara vilka egenskaper som gjorde att den tyckte att ett föremål känts till exempel "mystiskt".

När deltagarna stannade till och ville delge någonting ombads de att själv ta en bild på det som de reagerat på med sin mobilkamera. Tanken bakom detta var att ge oss en chans att fånga intrycket genom deltagarnas ögon, samt att kunna påminna oss om vilka uttalanden som gjorts var, samt ge oss en möjlighet att bearbeta dessa. Således består det insamlade materialet av bilder deltagarna själva tagit och ljudupptagningar utförda med våra mobiltelefoner som senare transkriberats av oss. De transkriberade intervjuerna blev ytterligare ett sätt att fördjupa sig i de associationer som noterats. Intervjuerna tog i samtliga tre fall mellan 30 och 40 minuter.

2.3.2 En konstnärlig undersökning utifrån Dee

Efter de genomförda intervjuerna genomförs en experimentell bearbetning av materialet där vi applicerar Dees tankar på det insamlade materialet och gör en ansats att visuellt bearbeta och förstå det insamlade materialet med valfria medel. Bearbetningen av det insamlade materialet har skett parallellt med resterande

delar och varit en flytande process. Det har pågått en kontinuerlig dialog om intervjumaterial, idéer och bildskapande oss emellan. Vi har huvudsakligen suttit tillsammans vid ett bord utrustat med en mängd olika konstnärsmaterial i form av papper, olika pennor och akvarellfärg. Vi har haft tillgång till de transkriberade intervjuerna, fotografier och kartor från platsen. För att inte begränsa vår kreativitet tillät vi oss själva en valfrihet vad gäller val av material och färg. Vi försökte även påminna oss själva om att inte bli för noggranna i vårt skapande, då syftet inte var att göra fint, utan snarare att arbeta utredande med pennan. Det är alltså inte tanken att vi sedan ska analysera bilderna och deras förmåga att förmedla ett budskap. Vi ska utvärdera hur det fungerat att arbeta enligt denna metod. Bilderna är inte resultatet. Simultant med att vi bearbetat materialet har vi antecknat våra reflektioner. De faktiska reflektionerna redovisas under "Resultat".

3. Resultat

I resultatets första del, “Resultat av Walk-along Interviews genom Wayfaring”, presenteras det empiriska material som utgörs av citat från Walk-along Interviews. Trots att alla associationer som deltagarna yttrat har bidragit till vår utredning, har ett urval av citat gjorts nedan, utefter vad vi ansett mest fascinerande från intervjuerna. Det är även i förlängningen nedanstående citat som i första hand influerat vår skapandeprocess. Varje citat presenteras med en beskrivning som är gjord utifrån vår förståelse av det. När liknande associationer och intryck har framkommit hos flera deltagare har citaten samlats under samma tema. Text i kursiv stil inom citaten är frågor från oss som textförfattare, vars syfte var att förtydliga deltagarnas yttranden.

I den andra delen, “Resultat av bearbetning”, presenteras den konstnärliga utredningen tillsammans med det kreativa tanke- och tillvägagångssätt som varit aktuellt under arbetets gång. Bilder och skisser som skapats inkluderas tillsammans med tillhörande citat, vilka har utgjort en inspiration i skapandeprocessen. Detta är en process som inneburit insikter hos oss, vilka presenteras i avsnittet “Spekulation kring tillämpning”.

3.1 Resultat av Walk-along Interviews genom Wayfaring

Vid promenadens början var det landskapets stora drag som noterades av deltagarna, vilket beskrevs av de tre olika deltagarna med följande formuleringar: höga höjder”, “berget i ryggen” och “backigt landskap”. Det fanns en tendens att reflektera kring ytan som en plats och dess relation till omgivande bebyggelse och landskap. Ordet “utsikt” användes frekvent och stadssiluetten samt utmärkande arkitektur utpekades, ibland med handgester. Många noterade även den sociala rollen av Skinnarviksparken, en deltagare kallade parken för “en knutpunkt för folk”. En annan deltagare reflekterade nostalgiskt över minnen från gymnasietiden:

Och jag minns att vi stod och blickade ut över Stockholm stad och var så ”Vilken toppenstad det här är” och vi var så ”livet framför oss”, det var väldigt mäktigt faktiskt, måste jag säga [...] det är många saker i mitt liv som bara lyckats hända på den här platsen, men det gör ju något med platsen, för mig.

Vi noterar hur platsen beskrivs som en arena för händelser som bara “sker” i en slags vardag. En bit längre fram förflyttades fokus hos samtliga deltagare till ett

flertal buskage centralt belägna i parken. Intervjuperson 1 lever sig in i hur det kändes att leka i buskage som barn:

Om vi kollar på de här buskarna här, jag vet inte var de heter, men jag har ju alltid.. när jag var liten brukade jag väldigt ofta så fort det fanns några sådana buskar som hänger över, som hade sådana passager man kunde klättra runt under, så brukade jag... jag hade väldigt livlig fantasi som barn, så jag brukade ta med små dockor eller lekfigurer, jag brukade krypa under olika sådana buskar och leka att det var en sagovärld. Så allt som såg ut som portaler väcker väldigt goda minnen hos mig.

.. medan intervjuperson 2 ser istället funktionen för en annan målgrupp utifrån sin nuvarande ålder:

Här framme på täppan här eller vad man ska säga, själva Skinnarviksparken, det är trevligt att det är såna små buskage, man kan liksom gömma sig inuti en liten buske. Förstår du vad jag menar när jag pratar om dem? Vad är det här för något, det är en tall va? Det är små tallar som de har mosat till här. En hel värld därunder busken, sånt tycker jag är kul för barnen.

Den tredje intervjupersonen nämner också funktionen av tallen som ett rum för lek, och beskriver mer känsligt dess omfamnande funktion:

Kolla här, koja - det är lite ballt ju. Det blir lite som en koja, [...] vegetationen blir lite som ett bo.

Den nostalgiska känslan med referenser till barndomen återkom vid snöbärsbuskarna en bit in på promenaden. Tankarna kretsade bland annat kring att smälla snöbär, de risiga buskagen fulla med småfåglar och pinnar lämpliga att använda som gångstavar. Mycket beskrevs genom ett barndomens magiska skimmer. Vi textförfattare reflekterar i efterhand kring att det lösa materialet verkar skapa associationer till barndomen. Området beskrivs av en annan deltagare något nyktrare, här beskrivs buskagen som misspyrdande och risiga, medan nyponen lyfts för sitt dekorativa värde (Barnets bild vs den vuxnas).

Samtliga deltagare reflekterade kring klass och rikedom under promenaden, i synnerhet intill de hus som är belägna vid Skinnarviksparken. En deltagare uttrycker kraftfullt att man "är lite avundsjuk på dom jävlarna (pekar mot husen), de har allt det där, plus bor på Södermalm. Vad mer kan man begära?", en annan konstaterar att "De är inte fattiga de som bor här nej". När vi passerar husen noteras en kontrast mellan de tidigare nämnda klassmarkörerna och graffitimålade fasader:

Här brukar jag alltid tänka på den där jävla graffiti. Samtidigt som det är lite kul med graffiti men. Det är coolare på tunnelbanan, eller i tunnlar. Inte här [...] Men jag gissar

att de tröttnat på att måla över, eller så har föreningsgubben som alltid brukar fixa saker tröttnat och flyttat. Det är ingen som bryr sig längre.

Figur 2. Fotografi från intervjun på stilbrottet där graffitin skapar en kontrast mot bakgrunden.

En annan deltagare verkar mer vara mer obrydd kring stilbrottet:

Jag tycker inte att det förstörs av graffiti, men jag tycker, också när det är gammal graffiti, att det kan vara lite härligt. Det är oftast ny graffiti som man tycker är lite vulgär. När den har varit där ett tag då bidrar det. Inte sådana här tags kanske inte är lika kul.

Promenaden leder nu in mellan husen och upp för en rundad stentrappa till Skinnarviksringen, en deltagare utbrister "vilken rutt!". Här flyttas fokus till bebyggelsen och människorna som bor där:

Man påminns om hur mycket platser man kan bo på i Stockholm. Det här är en perfekt runda för såhär "här kan man bo.

En annan deltagare noterar sambandet mellan mindre trafik och känslan av mänsklig närvaro, något som överensstämmer med Gehls tankar om hur miljöer i mänsklig skala känns mer intima och personliga. Deltagaren uttrycker sig såhär:

Här tycker jag är väldigt trivsamt, det är en liten undangömd del av stan, det är trevligt, det känns som att "här är människan". Det står bilar här och det är inte så mycket trafik, det är lugnt och skönt.

Rutten passerar sedan ett stort gult lägenhetskomples som en deltagare beskriver som “mindre inspirerande”, vi frågar på vilket sätt och får till svars:

Nejmen det är väl allt som är, det är väl balkongerna kanske. Man blir nästan yr av hur identiskt det är. Det är också väldigt opersonliga balkonger. Det är några som har smyckat ut dem lite. Men annars är det väldigt generiskt.

En annan deltagare uttalar sig också om lägenhetskompleset och har initialt en positiv beskrivning, som sedan tycks övergå i något mer vemodigt:

Jag tycker de här balkongerna är trevliga som går längs med hela husfasaden. Det känns som någonting som är på ett hotell eller nåt sånt vid medelhavet kanske. Det är ganska läckert. Eller det är .. nästan lite otäckt med balkongerna. Det är en ganska imponerande huskropp, väldigt, väldigt stor. Det är flera stycken, men de har ändå lyckats gömma dem rätt bra här.

Den tredje intervjupersonen gör en mer livlig reflektion och liknar kompleset med en färja:

Shit vad maffiga dom är. [...] jag har inte tänkt på dem innan faktiskt. Det ser ut som en sån där kryssare som ligger nere vid hamnen. Nu är de väldigt framträdande, vi brukar gå på insidan. Det är ändå okej design, lite funkis arkitektur. Lite hårfin gräns mot miljonprogram.

Figur 3. Fotografi från intervjun på lägenhetskompleset

Samtliga tre deltagare beskriver något liknande, något som är stort och till viss del opersonligt - associationer som inte är orimliga att förknippa med kryssningar eller stora hotell. Vid kristinebergs Malmgård nämns alléerna i positiva ordalag, och trädens utbuktande delar beskrivs målande:

Jag älskar träd som har som knogar, vrilar, sådana här utbuktningar. En mutation, som på människor också när det växt för mycket av någonting någonstans.

Malmgården väcker associationer till historien och landsbygden. En deltagare resonerar nostalgiskt kring det tidsdjup som platsen synliggör:

Malmgården är väldigt trevlig. Det är trevligt att den finns kvar och att den är välbevarad, att det är någon som faktiskt sköter om den, sånt här gammalt inslag i stadsbilden. Och det här staketet är underbart, sånt som min mormor har hemma. Gärdesgård. Det känns verkligen som att det är Emil i Lönneberga.

Högalidskyrkan visar sig strax efter under promenaden. En deltagare söker efter rätt ord för att beskriva sin känsla och kompletterar med ljud, gester och liknelser:

Här får man ju. Vad är det för känsla då. När man blir imponerad. Det är fel ord för det. Kanske fascinerad, av storheten i den där byggnaden (kyrkan). Det är fel ord tror jag. Såhär "ouff", herrejösses. Wow. En positiv känsla tycker jag. Som en stor båt, man blir inte rädd men man känner "Oo wow".

Samma deltagare noterar planteringslådor intill kyrkan, något som väcker fantasin:

Här känns det som att kyrkans munkar håller på. Och odlar skumma växter. Det är lite kul. Otroligt vackert ställe som ingen hänger på, det känns som det ofta är så.

En deltagare reflekterar över kyrkans symboliska kraft:

[...] platån uppe vid kyrkan är bra, då tar kyrkan plats. Det känns som förr i tiden att kyrkan ligger högst upp och är stor som fasen liksom.

I närheten av Högalidskyrkan går promenaden i en långsam stigning upp mot en platå, och därefter i lätt nedförsbacke. Detta är något som påverkade samtliga deltagare, där man reagerade på känslan som infann sig av att vara på en höjd, samt rörelsen genom den:

Det här är verkligen, det är akropolis. Det känns som att vi är på toppen av ett berg, borta från civilisationen. Det är väldigt harmoniskt här jämfört med om man bara hoppar ner till Hornsgatan där det är kreti och pleti som irrar runt. Här är det så.. Dygdigt.

En annan deltagare uttryckte strävan att nå höjden:

Att den finns en stig upp mot höjden, liksom man vill ju ta sig dit man vill upp till den högsta punkten. Det tror jag är något allmänmänskligt. En strävan uppåt. Man vill skaffa sig en överblick.

En anekdot från barndomen väcktes hos en deltagare, genom själva rörelsen nedåt från höjden:

Det är också något jag kan associera, nu när vi går ner här, jag får associationer till när vi landade med små maffplan, Cessnaplanen i Afrika, för då är du så nära allting och när du flyger ner så här och ska landa så är det samma slags känsla som när du går ner så här. Det går sakta och rör sig med den känslan. Det är inte alls som i ett stort plan. *Menar du när du går i nedförsbacke?* Ja, nu är du nästan uppe vid taken på husen, och sen rör du dig nedåt såhär, då kan jag få den känslan. Det får jag flera gånger, här fick jag den igen. Det är det här avståndet till någonting när man rör sig nedåt.

En bro övergick till ett valv vilket gav det en magisk känsla, med undantag för det fula materialvalet i bakgrunden:

Det är coolt med portalen här genom huset. Gångbron. *Vad får du för associationer?* Jag vet inte, det känns bara lite magiskt att gå igenom ett hus. Jag tänker på .. när man var liten ville man ju alltid hitta sådana här häftiga utrymmen och sånt. Den känslan har man väl kvar liksom, men den är lite svårare att locka fram kanske. Jag gillar färgen på klinkern här, den är jävla ful.

En deltagare stannade upp för att reflektera kring den urbana arkitekturen:

Jag älskar dock den där bron in till .. det känns väldigt osvenskt på något vis. Där det bryter igenom. Det är dels allmän gång plus att det är där folk bor, det korsar varandra.

Flera upplevelser och associationer utmärkte sig som extra personliga eller sensoriska. Det var starka anekdoter från förr, eller beskrivningar som uttrycktes med hjälp av gester och ljud. Ett exempel är en fasad täckt av murgröna som uppmärksammas av en deltagare:

Det här (pekar) - de klättrar hit, sen kommer tyngdlagen och bara "kchuff". *Murgrönan?* Är det här murgröna? Men det borde vara livsfarligt för betongen? *Ja, den har liksom sugrötter som tar sig in.* Det är häftigt.

Ibland inkluderades humoristiska inslag för att beskriva en känsla:

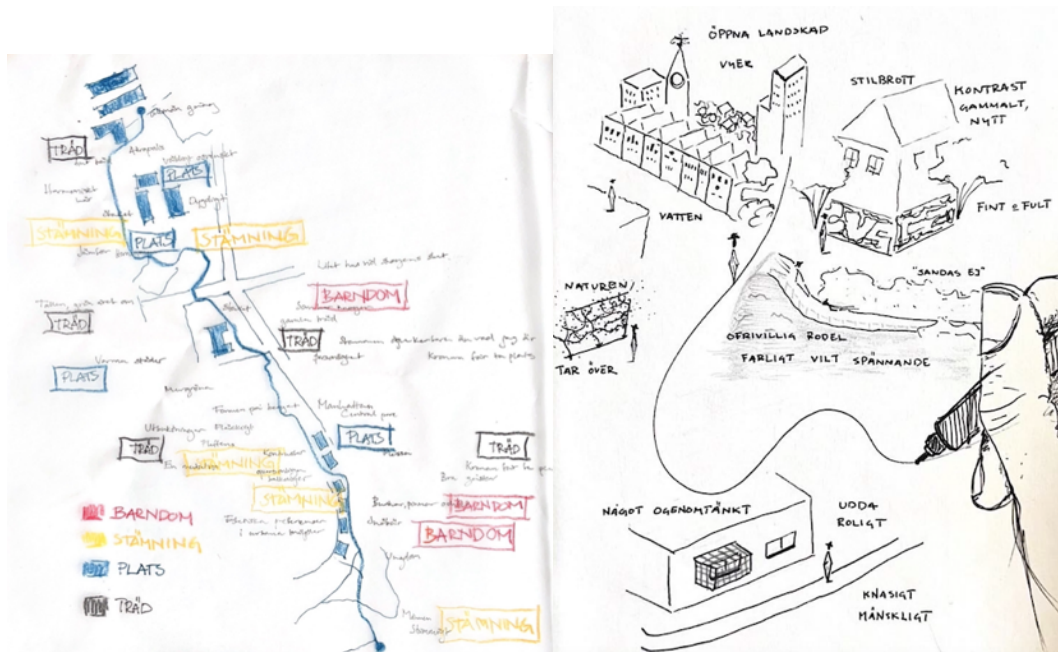
Här brukar jag också komma ihåg när jag och två italienare åkte ofrivillig rodel ner för gångvägen här nere. De är ju inte vinterbehandlade. Det var bara blankis. Och han italienaren hade vita byxor på sig, på vintern. Det var ingen bra idé alltså - jävlar vad han gled omkring. Man höll på att glida in i de där stängslerna hela tiden. Sjukt, men jag överlevde det med.

Det uppkom även en slags självmedvetenhet på grund av ovanan att uppleva landskapet enligt metoden:

Jag försöker komma på vad jag känner för känsla. Jag känner inte så mycket, är det fel på en då? Haha. Det är snarare att man uppskattar att man gick promenaden på det här sättet, men under promenaden går man bara en promenad. Jag förstår samtidigt vad du menar med känslor, det kan jag få speciellt vid utsikter. Och i skog. Och avundskänsla när man ser en riktigt fin lägenhet med terrass och grejer.

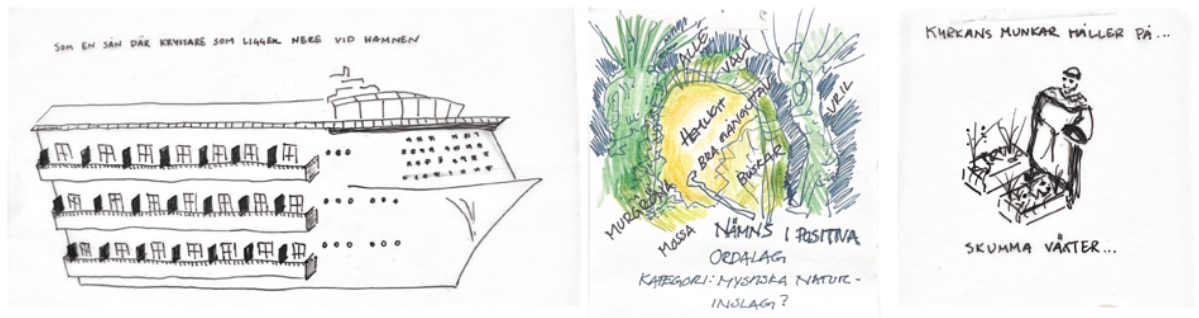
3.2 Resultat av konstnärlig undersökning

Till en början föll det sig naturligt att utgå från den linje som promenadsträckan utformade på en karta. Initialt fanns det en tanke som var tonsättande gällande "var är platsen"? Det fanns också en vilja att greppa det insamlade materialet i förhållande till de fysiska utrymmena, vi levde oss in i bilden av the wayfarer och utforskade tanken att saker inträffade utmed den linje som vår promenadsträcka utgjorde. Vi sorterade uttalanden och upplevelser utifrån denna linje. Figurerna nedan exemplifierar hur dessa skisser kunde se ut, olika teman från intervjuerna plockades ut och sorterades geografiskt. Då vi hela tiden hade tillgång till samtliga bilder från intervjuerna och allt det transkriberade materialet gjorde vi inte skillnad på de olika personernas upplevelser utan blandade fritt. Det kändes som att det var nödvändigt för att få en bild av hela promenadsträckan, då de nedtecknade upplevelserna varierade i frekvens i de olika intervjuerna.

Figur 4. Narrativa skisser från ett tidigt skede i processen av flera associationer utefter "linjen", med inspiration från Ingold.

Det faktum att vissa fysiska objekt såsom byggnader, träd etcetera stack ut eftersom de ofta nämndes av deltagarna gav en av oss idén att skapa en karta i stil med de kartor som ofta stöts på i nöjesparker, där varje besöksmål märkts ut med en visuellt tillfredsställande ikon. Detta arbetssätt var grafiskt tillfredsställande, vilket gjorde att vi insett att vi omedvetet satt upp ramar för det visuella formspråket. Vi försökte röra oss bort från det väldigt konkreta.

Figur 5. Delar från promenaden blev ikoner.

I en annan skiss skapas omedvetet en karta som för tankarna till Lynch. Den röda linjen representerar den livliga Hornsgatan. Skissen är relativt konkret och använder rött för att kommunicera buller, ett grepp som är vanligt i befintliga analysmetoder. Det gula representerar byggnader som lyfts av deltagarna.

Figur 6. Visar en skiss utefter linjen. Den röda linjen symboliserar en intervjudeltagares uttalande om den "mindre harmoniska" Hornsgatan "där det är kreti och pleti som irrar runt."

Vi upplevde när vi pratade om platsen att vi båda fick en slags “serial vision” som baserades på vilka platser som deltagarna la märke till mest. Vissa associationer som deltagarna hade väckte starka känslor hos oss, och det föll sig naturligt att vilja få ner det på papper. Sättet vi försökte dokumentera det var genom frimärksskisser. I figur 5 syns skisser som försöker gruppera upplevelser som framkommit under en viss del av sträckan. I en vidareutveckling användes även färgkodning från en tidigare skiss för att kunna undersöka vilka teman som fanns var i skisserna.

Figur 7. Visar en gruppering av upplevelser som sedan färgkodats för att hitta teman.

I ett flertal andra försök används akvarell för att försöka fånga sekvenser av promenaden. I dessa något mer bearbetade frimärksskisser användes citat mer aktivt för att koppla uttalanden till företeelser i landskapet.

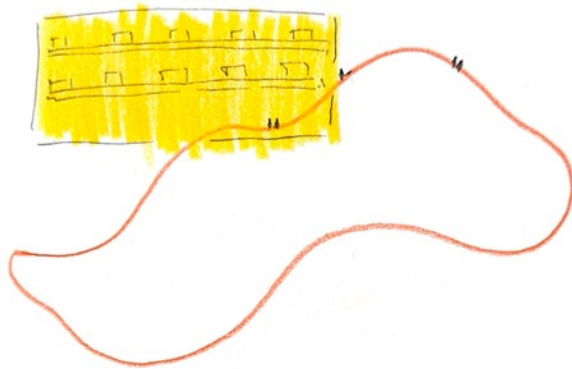
Figur 8. Visar experimenterande med akvarell för att fånga sekvenser från promenaden

Genom att klippa och klistra med citaten skedde ett experimenterat med bilderna som intervjudeltagarna tog. Det blev ett sätt att bygga vidare på verkligheten och blev ett sätt att generera nya idéer.

Figur 9. Vi bygger vidare på utklippta citat och bilder.

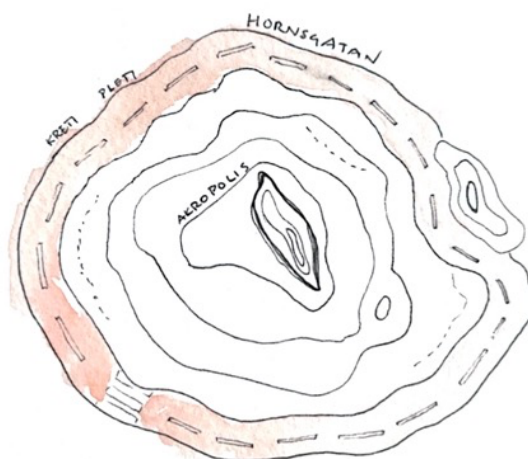
Enkla och abstrakta skisser blev ett sätt att greppa en större helhet.

I rörelsen upp ner runt om ; landskapet
finns allt

Figur 10. Visar ett mer abstrakt tillvägagångssätt i skissen som syftar till att fånga rörelsen i landskapet.

Genom att experimentera med enstaka citat kunde karaktärer förstärkas genom bild. Nedan konkretiseras den topografiska skillnad som deltagarna noterat till höjdkurvor i ett planperspektiv.

Figur 11. Höjdkurvor med inspiration från citatet: "Det här är verkligen, det är akropolis. Det känns som att vi är på toppen av ett berg, borta från civilisationen. Det är väldigt harmoniskt här jämfört med om man bara hoppar ner till Hornsgatan där det är kret

monument på höjden

3 utsikt / backigt landskap / höga höjder.

ärlighet / tankar

imitation jord av vegetation

pash / akademiker

utsikt / stockholm / stadsknut

tror nog att här det i ryggen

kastar upp

hemligt

Larmbox

Klassmedvetenhet

Rätt

Socio ekonomisk status?

de gamla

hög / höjdygg

Skulptur

upp

Det fria skissandet fortsatte. Vi skapade med hjälp av dialogen mellan varandra och kombinerade linjer med ord. Det fanns ett flyt i processen, något som gjorde att vi kunde väva ihop flera tankar.

[illegible]

28

4. Spekulation kring tillämpning

Det metodologiska ramverk som har använts i arbetet har medfört en uppkomst av nya tankar om landskapets mjuka värden och hur de kan närmas genom en skapandeprocess. Nedan presenteras en indelning som har utkristalliserats under arbetets gång. Diskussionen som förs berör hur en tillämpning av det metodologiska ramverk som använts i arbetet skulle kunna fungera som ett komplement till de konventionella metoderna inom landskapsanalys. Även insikter om användandet av metod har uppkommit, inklusive kritik gentemot den, något som presenteras i efterföljande avsnitt.

4.1 Ett analysverktyg

Arbetet med det metodologiska ramverket har inneburit *aktiv reflektion* och medfört en *förstärkt relation till landskapet*, något som vi menar ger metodiken potential att användas som ett analysverktyg. Arbetet har krävt en medvetenhet och ett engagemang från oss i sökandet efter förståelse. Vi har tvingats att kontinuerligt ifrågasätta det vi gör på ett sätt som inte sker när man arbetar utifrån en färdig mall såsom exempelvis ILKA. Stephenson (2007) beskriver de konventionella metoderna som förminsande av landskapet och menar att de tenderar att förenkla det genom kategoriseringar i "homogena typologier". Det krävs alltså sällan mer än att enbart återge landskapet, och framför allt dess fysiska attribut, vilket är en mer passiv reflektion. Detta kontrasterar mot den aktiva bearbetning som har präglat vårt arbete och som inneburit ett kritiskt förhållningssätt och sökande efter förståelse. Tankar som: "Vad säger detta?" och "Är det relevant för förståelsen?" har uppkommit under arbetet med bild och text.

Vi reflekterar också över det faktum att de som deltagit i intervjuerna har tillåtits använda sitt eget språk för att beskriva värden i landskapet. Kanske har arbetssättet inneburit att de värden som beskrivs skiljer sig från de värden som vanligtvis skulle förts fram vid en stundande landskapsförändring, särskilt om tidsbrist råder. Fokus skulle då sannolikt vara en vilja att skydda de allra viktigaste inslagen. I en sådan pressad situation skulle landskapet kanske diskuteras i mer generella termer såsom: "Vi vill inte att ni river lekplatsen." eller: "Detta naturområde vill vi ha kvar.". I vår undersökning har människor tillåtits lyfta även de saker som kan uppfattas som triviala och som inte vanligtvis prioriteras.

En konstnärlig metod innebär ibland ett kreativt kaos där tankar och idéer får vandra fritt, vilket gör det till en okonventionell metod. Samtidigt kan det vara just en sådan metod som behövs för att förstå det ogreppbara – de mjuka värdena.

Det är genom att tillåta sig själv att känna efter och genom de sensoriska aspekterna av bildskapande som nya insikter uppstår. Tankar har förankrats med hjälp av bildskapandet. Processen har förstärkt vår förmåga till divergent tänkande och sannolikt varit avgörande för vår förståelse av landskapet, vilket överensstämmer med Dees (2004) tankar om skapandets effekt på tankeprocessen.

Vi har redan konstaterat problematiken med att fånga verkligheten genom statiska modeller (Stephenson 2005), digitala verktyg (Kaymaz 2011) och kartor (Ingold 2002). Även tryckt text har sina begränsningar när det gäller att förmedla berättelser och dimensioner (Ingold 2007; Stephenson 2005; Dee 2004). Trots detta är dessa metoder vanliga i landskapsarkitektens analys- och designprocess, där arbetet även ofta sker utifrån ett planperspektiv (Stephenson 2005). Detta perspektiv står i kontrast till den mänskliga skalan och den perceptuella rörelsen genom landskapet: två grundläggande aspekter för hur människor förstår sin omgivning (Gehl 2010; Ingold 2007). Med inspiration från Cullens (1996) narrativa skissmetod Serial Vision kunde vi istället ge landskapet en mer personlig prägel, som en form av storytelling baserad på anekdoter. Detta ledde till en insikt om *vår förstärkta relation till platsen*. Vi fick en djupare förståelse för landskapet som helhet, bortom fackmannamässiga och professionella termer. Istället trädde minnen och fysiska inslag fram som på olika sätt bar betydelse, oberoende av om de var avsedda att ha ett affektionsvärde eller inte.

När vi återbesöker platsen upplever vi att vi får starka sinnebilder kopplade till de beskrivningar som gjorts av landskapet. Landskapet har på ett sätt fått en röst. Samma känsla infinner sig när vi arbetar med materialet. Förståelsen av platsen präglas av de beskrivningar som andra har gjort, snarare än vår egen initiala upplevelse av den. Vi upplever att beskrivningarna tillsammans med våra egna upplevelser från platsen möts i en slags *mental mapping* där vi undermedvetet försöker förstå hur olika saker kan sammanfogas i vår bild av platsen. När Ingold (2002) beskriver den dynamiska process som han kallar för *mapping* syftar han till vad som händer när människor orienterar sig i, och förstår, sin omgivning. Ens förmåga att se fler lager förstärks när man fördjupar sig i en plats och inte begränsar sig till något enskilt perspektiv. Vi menar att samma princip och tankemodell följde oss in i bearbetningen genom den konstnärliga metoden. Det finns en känsla av en logisk följd, där *mapping* i Ingolds (2002) bemärkelse, sömlöst går över i *mapping* som en kreativ process. Med ökat divergent tänkande och en bättre inblick i språkliga nyanser har vi förstärkt vår egen medvetenhet och relation till platsen samt dess mjuka värden. Därför anser vi att metodologin har potential att användas som ett verktyg för landskapsanalys.

4.2 Ett generativt verktyg

Beskrivningarna av olika inslag i landskapet har gett oss idéer kring hur man skulle kunna stärka platsens karaktär utifrån dessa. En av intervjudeltagarna pratade om munkar vid Högalidskyrkans odling, vilket gav oss en vilja att förstärka de historiska inslagen som redan förnimmas på platsen. En annan deltagare lyfte vid upprepade tillfällen effekten av valv på olika platser, vilket gav oss idéer om att förstärka den “mystiskt lekfulla” känslan på platsen. Det blev en slags insikt om *platsskapande*, vilket möjliggör ett användande av metoden som ett generativt verktyg för att stimulera idéer kring design.

Vi diskuterade hur ovan det kändes att, inom landskapsarkitekturen, tillskriva saker som ofta betraktas som oönskade ett värde. När en intervjudeltagare i positiva ordalag beskrev ett övervuxet staket och några betonglådor blev dessa för oss som mentala ikoner eller hållpunkter, eller kanske som konstvärldens *objets trouvés*. Tankarna förs till Marcel Duchamps verk *Fountain* som skakade konstvärlden tidigt 1900-tal, då han ställde ut en urinoar som ett konstobjekt (Tate 2015). Fenomenet kallas ibland för *ready-mades* och innebär att man tillskriver vardagsobjekt samma status som konst (Grover 2017). Vi reflekterar över hur dessa fysiska inslag kan betraktas som ett slags inofficiella focal points då de sticker ut och får människor att stanna upp, trots att det inte är deras egentliga avsikt. Att kunna se dessa objekt och i synnerhet förstå hur de uppskattas av de som har dem i sin direkta närhet kan ha en direkt påverkan på en gestaltungsprocess. Det skulle kunna innebära att objekt som annars hade tagits bort, då deras värde inte varit uppenbart, bevaras. Synliggörandet av dessa objekt skulle också kunna bidra till att deras karaktär kan vävas in i en gestaltungsprocess.

Arbetets teoretiska och metodologiska ramverk har stimulerat kreativitet genom att tillåta att tankar kring det visuella ifrågasätts. Det divergenta tänkandet som med hjälp av Dee möjliggörs i vår analys är också närvarande när intervjuerna genomförs. Intervjudeltagarna lyfter andra ting än vad en landskapsarkitekt med sitt analytiska öga hade noterat och eftersom den kreativa processen förhåller sig till intervjuerna tvingas vi därför vara flexibla i hur de visuella och känslomässiga värdena hanteras. En övning att gestalta och bearbeta någon annans intryck skapade en både mental och fysisk skissprocess. I likhet med hur James (2017) beskriver vikten av att omarbota från grunden, tvingades vi ompröva hur bilderna vi skapade resonerade med oss och förhöll sig till bland annat de transkriberade intervjuerna. Det blev ett aktivt sökande där vi tvingades vända på varje sten. Dees beskrivning av *the researcher* blev aktuell:

Image making involves not only discovery but also the need to make decisions about what to add and take away to transform an image. To do this the researcher has to turn over, search and decide on what is truthful for the purposes of the image and its reception. (Dee 2004:26)

Intervjuerna blev för oss något som kan liknas vid ett *recept*, då de bidrog med ingredienserna till vårt skapande. Detta står i kontrast till den isolerade kreativa processen, där ens ursprungliga vision för en visuell representation kan vara svår att frånga.

Att betrakta denna metodologi som ett verktyg för att generera design behöver inte ställa krav på slutprodukten visuella karaktär. Att skapa linjer och former kan bli ett sätt att utreda och nysta i något som inte direkt går att avbilda, men som eventuellt kan konkretiseras när idéerna väl uppstått. Genererandet av design inträffar i denna process alltså lika mycket i det divergenta tänkandet som på det fysiska pappret. Vi ser potentialen i att vårt visuella material eventuellt kan bli ett slags vetenskapligt underlag för en vidare designprocess. De visuella representationerna får en tyngd då de dokumenterar information om landskapets mjuka värden. Den information som vi fått tillgång till och som av oss kan användas för att generera design blir på så vis även tillgänglig för andra.

4.3 Ett verktyg för samskapande

Vår ingång till detta arbete var att försöka förstå hur man med konstnärliga medel kan närma sig landskapet genom andras upplevelser av detsamma.

Landskapsarkitektur är ett yrke i vilket förmågan att formulera sig kring landskap är central. Redan under utbildningen formas ett vokabulär för det gemensamma språk som används för att förmedla information om landskap. Funktionen av detta gemensamma språk är inte att skapa poetiska skildringar eller att träffsäkert kunna dokumentera estetiska upplevelser. Det handlar snarare om att kunna effektivt kommunicera kring vegetation, markmaterial och andra inslag i utomhusmiljöer.

Dee (2004) menar att språket är begränsande, men kanske handlar det mer om att vi försöker tangera mjuka värden med ett språk som är för formaliserat. I vårt arbete valde vi att ha med ytan runt Högalidskyrkan då den bidrog med en nivåskillnad, en "höjd". Istället för att använda ordet "höjd" beskrev deltagarna den mänskliga strävan att vilja nå den högsta punkten och känslan av att glidflyga: "Det är det här avståndet till någonting när man rör sig nedåt". Dessa beskrivningar vittnar om den bredd av verbala formuleringar som beskriver samma fysiska plats, men där de "mjuka" delarna omfattar mer än det fysiskt förnimbara. I dessa ord finns en laddning, de specifika upplevelserna må inte vara kvantifierbara, men att djupdyka i dessa lager av upplevelser skapar en stor

respekt för landskapets förmåga att utlösa reaktioner. Detta har blivit synligt genom att använda detta metodologiska ramverk. Vi har fått en förståelse för att det är oerhört svårt att undvika text när man vill skapa något som är förståeligt för någon utomstående. Genom Dee har vi också förstått att texten kan involveras i en skapandeprocess som ett verktyg för att kunna sortera sina tankar. Texten behöver inte ha som funktion att förmedla dessa tankar utan kan vara *penseldrag* i en helhet. Detsamma kan göras gällande för kommunikation mellan de som utför en undersökning som liknar den vi har gjort. I kommunikationen oss emellan var text i tryckt form aldrig skild från verbal kommunikation och visuella uttryck. Kommunikationen som pågick parallellt med det visuella arbetet var avgörande för vår förståelse. I den iterativa process som inkluderat både ord, bild, text etcetera har det blivit tydligt att pendelrörelsen uppstår först när tankarna får möjlighet att studsa mellan flera parter. Det är just det faktum att idéer och tankar överlappar som förhindrar risken för att halka in i det linjära arbetssättet.

Verktyget för samskapande blir en vidareutveckling av det generativa verktyg. Det är en ickelinjär metod, där idéer vägs mot varandra och tillåts studsa fram och tillbaka. Dee beskriver denna iterativa process som att idéerna tillåts "gå" i vilken riktning som helst, för att hitta lösningar som inte varit självklara från början. Genom att tillämpa verktyget i ett större sammanhang finns potential att minska det glapp som, enligt Stephenson (2005), råder inom yrkeskåren – både till medborgarna och andra discipliner. Arbetssättet kan användas som en vägledning för personer som samlas runt ett bord inför en stundande landskapsförändring och vill prova på ett visuellt utforskande tillsammans. Det kan också verka som ett kommunikationsverktyg, där landskapsarkitekter och relaterade yrken tillsammans med medborgare kan samlas för att tillsammans generera idéer med stöd i dialogen och skissen. Vi anser att det finns en fördel med att inte bara stärka kommunikationen mellan landskapsarkitekter och medborgare, utan även inkludera fler perspektiv från närbesläktade yrken. Dee öppnar till exempel upp för att inkludera geografi som ett lämpligt område för Critical Visual Studies, då det har kommit att betraktas mer som en visuell disciplin än tidigare (2004).

När flera parter inkluderas tillåts utrymme för det fria tänkandet. Detta gör också metoden möjlig som ett alternativ till traditionell medborgardialog. Det finns likheter mellan Hous tankar om spontana möten och våra intervjuer, men det faktum att metodologin är kombinerad skapar även möjlighet att involvera medborgarna i det skapande skedet. I vårt arbete har det funnits en vilja att förstå vad deltagarna tänkte och kände, där bilden till viss del var ett effektivt verktyg för att närma sig deras upplevelser. Då vi försökte frångå förkunskaper i den mån det gick med syftet att arbeta med ett öppet sinne, var det i hög grad endast deltagarnas upplevelser vi hade att utgå ifrån för att förstå platsen. Den känsla av

misstro som i vissa fall finns hos medborgare i nuläget (Hou 2011) kanske skulle mildras om de fick mer insyn i planeringsprocessen. Det finns också en möjlighet att begränsa den visuella samskapande processen till att endast omfatta landskapsarkitekter, men att sedan låta det visuella materialet visas upp för intervjudeltagarna och fråga huruvida deras upplevelser är riktigt representerade. Metoden kan bli en nyckel för att slippa spekulativa antaganden kring vad människor värdesätter i sin närhet. Eftersom vi får tankarna från en förstahandskälla minimeras risken att sådan information försvinner. Skissens potential att bjuda in till dialog blir således ett verktyg att kommunicera över gränserna, där oväntade perspektiv kan bidra med lösningar du själv inte hade funnit i din yrkesroll.

5. Avslutande reflektion

En insikt som uppstod under arbetet är det faktum att metoden kräver relativt mycket tid. Våra Walk-along Interviews reserverade tid hos de intervjuade personerna, och utrymme för reflektion tilläts. Vi tog oss tid att lyssna in och förstå deltagarna, vilket gjorde att de blev hörda i vad de ville uttrycka.

Tidsaspekten blev även aktuell under vår skapandeprocess där vi tillät oss själva tid i skapandet. Eftersom syftet med processen inte var att skapa ett detaljerat och färdigställt material, fanns det utrymme att lägga betydelsefull tid på analys, idégenerering och förståelse – tid som i ett verkligt scenario ofta måste förhålla sig till en smal budget och krav från olika aktörer. Tidsaspekten är något som bör tas i beaktning om de verktyg som presenteras i detta arbete skulle användas som ett komplement till konventionella analysmetoder.

En svaghet med undersökningen var det faktum att personerna antagligen känt sig mer bekväma med att uttrycka sig eftersom intervjuerna inte genomfördes av främlingar. Att skapa ett intervjuklimat där även personer utan en relation till de personer som genomför intervjuerna kan kräva att intervjuerna föranleds av andra sociala aktiviteter. Det finns en möjlighet att förbättra upplägget, kanske kan inspiration hämtas från de informella aktiviteter som föreslås av Hou (2011).

Vi såg i arbetet tendenser som tyder på att det eventuellt skulle gå att kvantifiera delar av de upplevelser som dokumenteras med den använda intervjumetoden. Om en liknande undersökning skulle genomföras, med ambitionen att kvantifiera upplevelserna, skulle ett utvidgat antal deltagare vara nödvändigt för att kunna dra slutsatser om upplevelsemässiga mönster. Samtidigt betonar flertalet teoretiker vikten av förstå de subjektiva upplevelserna (Kaymaz 2011; Stephenson 2007), en uppfattning som vi delar. Vikten av de subjektiva upplevelserna var en tanke som även präglade Lynch analysmetod vid den tid då den utformades, en tanke som med tiden tycks ha bleknat (Schibbye & Pålstam 2001). För att kunna förstå de subjektiva upplevelserna anser vi att kvantifiering generellt sett bör undvikas, men att ett större antal deltagare kan vara en fördel för att förstå mångfalden av berättelser som finns knutna till en plats och på så vis kunna värna om platsens komplexitet.

Det finns teoretiker (Se exempelvis Brook 2019) som menar att en mer djupgående reflektion kring upplevelser kan behöva understödjas av fakta för att ge en verklig förståelse. Detta hade kunnat göras genom att välja ut deltagare med större förkunskap om det undersökta området. I detta arbete hade det sannolikt blivit kontraproduktivt, då den mer djupgående reflektionen i detta fall skulle

utföras av oss snarare än våra deltagare. Vi har inte haft sätt att undersöka om personernas upplevelser återspeglas i våra bilder, eller om de enbart innehåller vår tolkning av deras upplevelser. Metodologin som används blir därför i nuläget första hand som ett verktyg som kan ge ökad förståelse och inspiration för oss, snarare än ett verktyg för att kunna göra en objektivt rättvis representation av landskapet. Metodologin som används kan inte på något vis ge en allomfattande beskrivning av ett landskap, då ingången som används är oerhört homocentrisk och inte alls lyfter perspektiv som rör till exempel naturens egenvärde. Även ur ett homocentriskt perspektiv är det metodologiska ramverket snävt, frågor som rör till exempel komfort, folkhälsa etcetera har till exempel helt uteslutits.

Det var väsentligt för oss att ha en förståelse för *vad* det metodologiska ramverket bidragit med. Tidigt i processen besvärades vi av det faktum att vår ingång till uppsatsen var nära oss subjektiva upplevelser, kanske inte för att rättvist kunna återge eller avbilda, men för att komma människor närmre. Vi insåg snart att det inte skulle gå att göra objektiva konstateranden utifrån deras upplevelser. Det intressanta blev istället det som uppstod när vi försökte förklara för varandra vad vi såg och vad vi gjorde, när vi sorterade citat och kopplade till linjen, kartan och platsen. Vi insåg att vi hade betraktat pappret som en tabula rasa där ett presenterbart resultat skulle utformas, när det egentligen var på de omgivande kladdpappren som det utredande skissandet faktiskt skedde (se figur 12 & 13). Det var först då vi hade låtit linjen vara fri och bli som en kanalisator för intervjudeltagarnas upplevelser. Undersökningen skedde både på pappret och i huvudet simultant och detsamma gällde skissen. Rädslan vi kände för att använda text försvann också successivt när vi insåg att texten *får* vara en del i det visuella, så länge den inte överskuggar det visuella, utan istället samspelar och förstärker. Vi hade inte nödvändigtvis misstolkat Dees tankar tidigare, men vid detta tillfälle förstod vi mer djupgående vad det var Dee menade med att Critical Visual Studies kan ha en vetenskaplig tyngd. Det faktum att vi har använt oss av en metod som inte är etablerad kan ha bidragit till ökad flexibilitet i utförandet, eftersom vi ännu inte har hunnit bli så pass bekväma att arbetet kan utföras rutinmässigt.

Dagens metoder för landskapsanalys riskerar att skapa en fragmenterad bild av landskap där de unika kvaliteterna går förlorade (Stephenson 2005). Detta arbete har undersökt huruvida en kombination av metoderna Wayfaring, Walk-along interviews och Critical Visual Studies kan användas som ett alternativt metodologiskt ramverk för att ge nya verktyg och en ökad förståelse för både upplevelser av landskap, och landskapets mjuka värden. Vi har upplevt att vår relation till det landskap som undersökts och vår förståelse för de mjuka värden som bebor landskapet har stärkts. Metoden har uppmanat oss att aktivt reflektera kring hur landskapet upplevs utifrån ett annat perspektiv än vårt eget. Efter att ha

genomfört intervjuer, visuellt bearbetat dem och reflekterat över vad denna process bidragit med försöker vi summera hur vi tror att det ramverk som använts bäst kan tillämpas. Vår spekulation kring tillämpning är vårt sätt att presentera de *verktyg* som vi upplever att metodologin har bidragit med.

Det som föreslås är ett alternativt angreppssätt där djupgående analys sker utifrån medborgarnas egna formuleringar. Det har också visat sig att försök att fånga in landskapets mjuka värden kan bli bränsle för en generativ idéprocess som kan inspirera till nytänkande design. För att förstärka länken mellan de människor som lever nära ett landskap och de människor som ansvarar för att förvalta och förändra landskapet föreslås en lateral dialog där medborgare får möjlighet att ta plats med sina upplevelser i högre utsträckning. När subjektiva röster kan sammanfogas genom ett gränsöverskridande tillvägagångssätt tror vi att en mer mångfacetterad bild av landskapet uppstår, det är därför viktigt att pröva - och ompröva - dessa metoder tills de förhoppningsvis kan ge en välutvecklad skärpa för de mjuka värden som omger oss.

Referenser

Boverket. (2025). *Vad är medborgardialog*.

https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/medborgardialog/vad_ar/ [25-03-10]

Brook, I. (2019). Aesthetic Appreciation of Landscape. Chapter 3 in Howard, P. et al. (red.) *The Routledge Companion to Landscape Studies 2nd edition*. London: Routledge, 39–50. <https://isisbrook.uk/wp-content/uploads/2022/01/Brook-2019-Aesthetic-landscape-last-draft.pdf> [25-02-11]

Cullen, G. (1996). *The Concise Townscape*. Routledge.

Dee, C. (2004). The imaginary texture of the real: critical visual studies in landscape architecture: contexts, foundations and approaches. *Landscape Research*, 29(1), 13–30. doi: 10.1080/0142639032000172424.

Gehl, J. (2010). *Cities for People*. Island press. ISBN: 9781597265737

Gill, K., van Hellemond, I., Keravel, S., Leger-Smith, A., Rinaldi, B.M., Arana, U.R., Larsen, J.K. & Benedetti, U.W. (2021). Beyond Mere Illustration. *Journal of Landscape Architecture* 16 (1), 4–7. doi:10.1080/18626033.2021.1948180.

Grover, K. (2017). *The urinal that changed how we think*. BBC. <https://www.bbc.com/culture/article/20170410-the-urinal-that-changed-how-we-think> [25-03-10]

Hou, J. (2011). Citizen design - participation and beyond. I Banerjee, T. & Loukaitou-Sideris, A. (red.). *Companion to Urban Design*. Routledge, 329-340. doi: 10.4324/9780203844434.

Hou, J. & Kinoshita, I. (2007). Bridging Community Differences through Informal Processes: Reexamining Participatory Planning in Seattle and Matsudo. *Journal of Planning Education and Research*. 301-314. doi: 10.1177/0739456X06297858.

Ingold, T. (2007). *Lines: A brief history*. Routledge. ISBN: 978-1-138-64039-9.

Ingold, T. (2002). *The Perception of the Environment: Essays on livelihood, dwelling and skill*. Routledge.

- James, A. (2017). 'RE: DRAWING'. *Journal of Landscape Architecture*, 12(1), 44–59. doi: 10.1080/18626033.2017.1301288.
- Kaymaz, I.C. (2011). *Landscape perception*. I: Özyavuz, M. (red.) Landscape planning. InTech. 251-276. ISBN: 978-953-51-0654-8
- Kinney, P. (2017). Walking Interviews. *Social research Update*. <https://sru.soc.surrey.ac.uk/SRU67.pdf> [25-02-02]
- Morris, J. E. & Paris, L. F. (2021). Rethinking arts-based research methods in education: enhanced participant engagement processes to increase research credibility and knowledge translation. *International Journal of Research & Method in Education*, 45(1), 99–112. doi: 10.1080/1743727X.2021.1926971.
- Naturvårdsverket (2025). *Geografisk information (GIS) i miljöbedömningar* <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljobalken/geografisk-information-gis/> [25-03-14]
- Schibbye, B & Pålstam, Y. (2001). *Landskap i fokus: Utvärdering av metoder för landskap*. Riksantikvarieämbetet. ISBN: 978-91-7209-703-2 (PDF) 2015
- Stefano, D. (2021). Representation and Landscape Architecture: Towards a New Language? The semiotic and cognitive value of representation as a relevant issue for an aware and evolving culture of landscape architecture. *Ri-Vista. Research for Landscape Architecture*, 18(2), 40–49. doi: <https://doi.org/10.13128/rv-9675>
- Stephenson, J. (2007). The Cultural Values Model: An integrated approach to values in landscapes. *Landscape and Urban Planning*, 84 (2008), 127–139. doi: 10.1016/j.landurbplan.2007.07.003 [25-01-22]
- Stephenson, J. (2005). Values in Space and Time: A Framework for Understanding and Linking Multiple Cultural Values in Landscapes. *Doktorsavhandling*, University of Otago. <https://hdl.handle.net/10523/123> [25-02-04]
- Svenska Akademien. (2021). *Perception*. https://svenska.se/saob/?id=P_0633-0007.TX48 [25-02-18]
- Tate. (2015). *Fountain*. <https://www.tate.org.uk/art/artworks/duchamp-fountain-t07573> [25-03-10]

Trafikverket (2017). *Landskapet är arenan - Integrerad landskapskaraktärsanalys, en metodbeskrivning*. 2017:180. Trafikverket. ISBN: 978-91-7725-173-6.

van den Brink, A. & Bruns, D. (2012). Strategies for Enhancing Landscape Architecture Research. *Landscape Research*, 39(1), 7–20. doi: 10.1080/01426397.2012.711129.

Vecco, M. (2020). Genius loci as a meta-concept. *Journal of Cultural Heritage*, 41, 225-231. doi: <https://doi.org/10.1016/j.culher.2019.07.001>

Tack!

Vi vill tacka vår handledare Vera Vicenzotti för hennes eldiga engagemang och goda råd under processen. Vi vill även tacka vår examinator Hanna Erixon Aalto för ett mycket givande opponeringstillfälle. Ett tack går också ut till de tre intervjuade personer som varit villiga att dela med sig av sin tid och sina upplevelser.

Bilaga 1

Karta över den promenad där samtliga intervjuer genomförts.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

☒ JA, jag, Maja Marianne Forslund har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☒ JA, jag, Isabelle Hedberg Mikkela har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.